SKKR A EKR

Čo viem, čo chápem a čo som schopný urobiť

Slovenský kvalifikačný rámec: mapa vášho vzdelávania a práce

Prečo sa o tom vôbec zaujímať

Učíme sa v škole, v práci, na kurzoch, doma aj pri koníčkoch. Časom sa nám nazbiera množstvo dokladov: vysvedčenia, diplomy, osvedčenia, potvrdenia. Otázka je, čo z nich vyčíta zamestnávateľ, škola alebo úrad, najmä keď ich vidí prvý raz alebo keď pochádzajú z inej krajiny.

Na to slúži **kvalifikačný rámec**. Je to spoločná stupnica, ktorá ukazuje, na akej úrovni sa doklad nachádza a čo jeho držiteľ vie a dokáže. Tento materiál vysvetľuje, ako funguje Slovenský kvalifikačný rámec (SKKR), ako súvisí s Európskym kvalifikačným rámcom (EKR) a ako ich môžete využiť pri rozhodovaní o štúdiu, práci či pobyte v zahraničí.

V ktorých situáciách vám rámec pomôže?

Rozhodovanie o ďalšom štúdiu

Rozhodujete sa, či po základnej škole ísť na gymnázium, alebo na strednú odbornú školu s výučným listom.

Práca v zahraničí

Ste vyučený kuchár alebo vyučená kuchárka a uvažujete o práci v Rakúsku alebo v Nemecku.

Doplnenie vzdelania

Chcete si po rokoch práce doplniť vzdelanie a neviete, na akú úroveň nadviazať.

Vo všetkých týchto prípadoch vám kvalifikačné rámce pomôžu lepšie sa zorientovať.

Osem úrovní – od najzákladnejších po najvyššie vedomosti a zručnosti

1	2	3	4	5	6	7	8
Primárne vzdelanie	Nižšie stredné vzdelanie	Výučný list	Maturita	Vyššie odborné vzdelanie (DiS.)	Bakalár (Bc.)	Magister (Mgr.), inžinier (Ing.)	Doktorát

Úroveň 1 zodpovedá najzákladnejším vedomostiam a zručnostiam, úroveň 8 najvyššej odbornej a vedeckej úrovni. Rovnaká stupnica 1 až 8 platí v Európskom aj v Slovenskom kvalifikačnom rámci.

Nie koľko rokov, ale čo viete: vzdelávacie výstupy

Doklad o vzdelaní vypovedal najmä o tom, kde sme študovali a ako dlho. Kvalifikačné rámce sa pozerajú na **výsledky vzdelávania**, teda na to, čo človek po vzdelávaní vie, chápe a dokáže urobiť. Opisujú sa v troch oblastiach:

Vedomosti

čo človek vie a chápe (fakty, princípy, teórie)

Zručnosti

čo dokáže urobiť (myslieť, riešiť problémy, pracovať s nástrojmi a materiálmi)

Samostatnosť a zodpovednosť

nakoľko samostatne a s akou zodpovednosťou dokáže svoje vedomosti a zručnosti použiť

Rovnaký spôsob opisu platí pre školy, kurzy aj prax. Preto sa dajú porovnať veci, ktoré sa na prvý pohľad porovnať nedajú, napríklad výučný list a bakalársky diplom. Zároveň sa dá uznať aj to, čo sme sa naučili mimo školy.

Európsky kvalifikačný rámec (EKR)

Každá krajina má vlastný systém škôl a dokladov, preto v inej krajine nemusí byť jasné, čo znamená napríklad označenie „stredná odborná škola“. EÚ preto vytvorila Európsky kvalifikačný rámec ako spoločný „prekladač“ s cieľom zvýšiť transparentnosť a porovnateľnosť kvalifikácií, podporiť mobilitu pri štúdiu a práci a celoživotné vzdelávanie.

EKR bol zavedený v roku 2008 a aktualizovaný v roku 2017. Má osem úrovní opísaných formou vzdelávacích výstupov (vedomosti, zručnosti, samostatnosť a zodpovednosť) a pokrýva všeobecné, odborné aj vysokoškolské vzdelávanie. Kvalifikácie nie sú priamo jeho súčasťou. Každá krajina ich zaraďuje do svojho národného rámca a ten prepája s ôsmimi úrovňami EKR. V roku 2025 bolo do Európskeho kvalifikačného rámca zapojených 41 krajín, z toho 37 už prepojilo svoj národný kvalifikačný rámec s EKR. Slovensko takéto prepojenie vykonalo v roku 2017.

2008	**2017**	**41**	**37**
zavedenie EKR	revízia EKR a prepojenie SKKR s EKR	krajín v procese EKR (2025)	krajín s prepojeným národným rámcom

Dôležité

EKR neslúži na zjednotenie školských systémov, ani na automatické uznávanie kvalifikácií medzi štátmi. Nehodnotí ani jednotlivé kompetencie človeka. Uznanie kvalifikácie sa rieši samostatne, najmä ak ide o regulované povolanie. EKR však zjednodušuje porovnanie, lebo zamestnávateľ alebo škola sa nemusia spoliehať len na názov dokladu.

Slovenský kvalifikačný rámec (SKKR)

SKKR je nástroj, ktorý každej kvalifikácii priraďuje jednu z **ôsmich úrovní** podľa toho, aké vedomosti, zručnosti a mieru samostatnosti si vyžaduje. Zahŕňa kvalifikácie zo všeobecného, odborného aj vysokoškolského vzdelávania a z ďalšieho vzdelávania, ktoré možno získať formálne (v škole), neformálne (na kurzoch) alebo informálnym učením sa. Úroveň 1 je najnižšia, úroveň 8 najvyššia. So stúpajúcou úrovňou rastie zložitosť úloh, ktoré človek zvládne, aj miera samostatnosti, ktorú sa od neho očakáva.

SKKR má štyri časti (subrámce):

Všeobecno-vzdelávacie	**Odborné**	**Vysokoškolské**	**Profesijné**
základné a všeobecné stredné vzdelanie	odborné vzdelávanie a príprava vrátane vyššieho odborného vzdelávania	bakalár, magister, inžinier, doktorát	získavajú sa mimo formálneho školského systému

Všeobecnovzdelávacie, odborné a vysokoškolské kvalifikácie sa získavajú v škole. Profesijné kvalifikácie sú zapísané v Národnej sústave kvalifikácií, verejne prístupnom registri všetkých úplných a čiastočných kvalifikácií, ktoré sa na Slovensku potvrdzujú a uznávajú.

Prehľad úrovní SKKR a dokladov z formálneho vzdelávania

Úroveň 1	Vysvedčenie s doložkou (primárne vzdelanie)
Úroveň 2	Vysvedčenie s doložkou (nižšie stredné vzdelanie)
Úroveň 3	Vysvedčenie o záverečnej skúške a výučný list
Úroveň 4	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Úroveň 5	Vysvedčenie o absolventskej skúške a absolventský diplom (vyššie odborné vzdelávanie)
Úroveň 6	Vysokoškolský diplom 1. stupňa (bakalár)
Úroveň 7	Vysokoškolský diplom 2. stupňa (magister, inžinier)
Úroveň 8	Vysokoškolský diplom 3. stupňa (doktorát)

Kvalifikácie získané mimo školy, teda neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa, sa potvrdzujú **osvedčením o kvalifikácii** – v súčasnosti na úrovniach 2 až 7.

Kde nájdete úroveň svojej kvalifikácie?
Úrovne SKKR a EKR sa od školského roka 2018/2019 uvádzajú na všetkých vysvedčeniach a osvedčeniach o získanej kvalifikácii a na dodatkoch k vysokoškolským diplomom. Uvádzajú sa aj v životopise vo formáte Europass.

Cesta učiaceho sa s kvalifikačným rámcom

Ako vyzerá využitie kvalifikačného rámca v praxi, ukazuje vymyslený príbeh Petra, ktorý sa vzdeláva a pracuje po celý život a rámec mu pri každom kroku pomáha **plánovať** (kam môžem pokračovať), **porovnávať** (čo je rovnocenné) a **dokazovať** (čo dokážem a na akej úrovni).

1

Základná škola a voľba strednej školy (úroveň 2)
Po deviatom ročníku má Peter vysvedčenie s úrovňou SKKR/EKR 2. Kariérová poradkyňa v škole mu vysvetlila, že rôzne stredné školy vedú na rôzne úrovne a umožňujú rôzne kariérne cesty. Výučný list znamená úroveň 3, maturita úroveň 4. Peter si vyberie strojársku strednú odbornú školu s maturitou, lebo chce mať otvorenú cestu na vysokú školu.

2

Maturita (úroveň 4)
Na vysvedčení o maturitnej skúške vidí Peter úroveň 4. Dozvie sa, že jeho vzdelanie je rovnocenné s maturitou z gymnázia. Rozdiel je v zameraní: vzdelávacie výstupy, ktoré tu dosiahne, sú viac praktické a odborné. Učitelia mu v škole vysvetľujú ciele hodín po novom: „Na konci tejto témy dokážeš navrhnúť a vyrobiť súčiastku podľa výkresu.“ Vďaka tomu vie, na čo sa učí.

3

Prvá práca a ďalšie vzdelávanie
Peter nastúpi ako technik vo výrobe. Zamestnávateľ mu zaplatí kurz, po ktorom dostane osvedčenie o profesijnej kvalifikácii. Peter si v Národnej sústave kvalifikácií pozrie, čo od neho kvalifikácia vyžaduje, a porovná to s tým, čo už vie. Tak zistí, čo mu chýba, a nemusí opakovať to, čo už ovláda.

4	**Vysokoškolské štúdium popri práci (úroveň 6)** Po niekoľkých rokoch sa Peter rozhodne pre bakalárske štúdium popri zamestnaní. Diplom 1. stupňa mu prinesie úroveň 6. Rozdiel medzi jeho maturitou a bakalárom vidí v opise úrovní. Po dosiahnutí úrovne 4 dokáže samostatne riadiť činnosti v prostredí, ktorého zmeny sú do určitej miery predvídateľné. Na úrovni 6 sa očakáva riadenie zložitých odborných činností či projektov a zodpovednosť za rozhodovanie aj v nepredvídateľných situáciách. Presne to Peter v práci robí čoraz častejšie.
5	**Semester v zahraničí** Počas štúdia strávi Peter semester na univerzite v Českej republike. Ešte pred odchodom si prečíta opisy predmetov: výsledky vzdelávania mu ukážu, čo sa naučí a či mu to škola doma uzná. Po návrate mu škola predmety uznala ako absolvované, pretože vedomosti aj zručnosti, ktoré získal, zodpovedali výsledkom vzdelávania v domácich predmetoch.
6	**Práca v zahraničí** Po škole dostane Peter ponuku z Rakúska. Nemecky hovoriaci zamestnávateľ nepozná slovenský systém škôl, no vo vytvorenom životopise Europass vidí úroveň EKR 6 a zoznam vzdelávacích výstupov. Vie sa tak rozhodnúť na základe porovnania Petrových kvalifikácií. Keby Peter chcel vykonávať povolanie, ktoré je v Rakúsku regulované, musel by si kvalifikáciu dať uznať samostatným konaním. Rámec pri tom pomáha, ale uznanie nezaručuje.

Komu rámec pomáha?

Jednotlivci

Lepšie rozumejú svojim kvalifikáciám, plánujú štúdium a kariéru, ľahšie hľadajú prácu doma aj v zahraničí.

Zamestnávatelia

Vedia posúdiť aj kvalifikácie z iných krajín a porovnať ich s tým, čo firma potrebuje.

Školy a poskytovatelia vzdelávania

Lepšie chápu, čo uchádzač už vie, a vedia mu pomôcť s ďalším postupom.

Inštitúcie na uznávanie kvalifikácií

Majú jednotný základ pre porovnanie.

Kde nájdete viac

- **Slovenský kvalifikačný rámec a prehľad kvalifikácií:**

  Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (www.minedu.sk)

  Štátny inštitút odborného vzdelávania – Národné kontaktné miesto pre EKR (www.europass.sk/skkr-ekr/
- **Národná sústava kvalifikácií a register kvalifikácií:** www.kvalifikacie.sk, www.kariernabrana.sk
- **Európsky kvalifikačný rámec, a Europass:** europass.europa.eu/sk